

De lamme in Bethesda genezen

Periodethema: De rondwandeling
Johannes 5: 1-15

UITLEG VAN DE TEKST

De Heere Jezus is vanuit Galilea naar Judea gereisd. Eerder voelde Hij Zich, vanwege de houding van de Joden, genoodzaakt terug te gaan naar Galilea. Dat betekent echter niet dat Hij Zich onttrekt aan de plicht de grote feesten in Jeruzalem te vieren. In Deut. 16: 16 lezen we daarover: 'Driemaal in het jaar zal alles wat mannelijk onder u is voor het aangezicht van de HEERE, uw God, verschijnen in de plaats, die Hij verkiezen zal.' Om welk feest het hier gaat, is niet helemaal duidelijk. In de buurt van de tempel in Jeruzalem bevond zich de Schaapspoort. Deze poort aan de noordkant van de stad werd na de ballingschap gebouwd. De naam duidt op het feit dat via deze poort de schapen voor de offerdienst in het heiligdom werden aangevoerd. In de buurt van deze poort bevond zich een vijver, die fungeerde als badwater. Rond dat badwater waren vijf zuilengangen gelegen. Daardoor ontstond een vijfhoekig gebouwencomplex. Dit gebouw droeg de naam 'Bethesda'. Dit betekent: 'Huis der Barmhartigheid'. Er zijn uitleggers die menen dat de oorspronkelijke naam 'Bethzatha' is geweest. Letterlijk betekent dat 'Olijvenhuis'. Dat zou dan te maken kunnen hebben met de ligging van deze plaats. Deze plaats lag niet zo ver van de Olijfberg. Pas na het hier beschreven wonder zou men 'Bethzatha' dan in 'Bethesda' hebben veranderd. In elk geval lagen er in het gebouw een groot aantal zieken. Johannes maakt melding van blinden, kreupelen en verdorden. Bij deze laatsten moeten we denken aan mensen van wie de ledematen zijn verschrompeld. Al deze mensen hebben één ding gemeen. Ze wachten op het moment dat het water in beweging komt. Dat blijkt een geneeskrachtige uitwerking te hebben op mensen die ermee in aanraking komen.

De beweging van dit water wordt hier toegeschreven aan een engel, die het badwater van tijd tot tijd aanraakt en doet opborrelen. Wie op zo'n moment het eerst met dat water in aanraking komt (letterlijk staat er: wie er indook) wordt genezen. Er zijn uitleggers die hierin een voorteken zien van de Messias, Die komen zou. Hij immers weet op de meest wonderlijke manier zondaren te genezen. Hij geneest van de meest verstrekkende kwaal. Tussen al die ongelukkige zieken in Bethesda ligt een man, die al achtendertig jaar een verlamming heeft. Hiermee is niet gezegd dat hij al die tijd in Bethesda verblijft, maar we kunnen wel concluderen dat hij daar al een hele tijd ligt, hopen op een wonder. Als de Heere Jezus Bethesda bezoekt, blijft hij uitgerekend bij deze man stilstaan. Dat is niet toevallig. De Heere Jezus heeft deze man op het oog. Heel nadrukkelijk staat er dan ook dat de Zaligmaker hem ziet. En het zien van een mens via de ogen van de Zaligmaker is een eerste teken van Zijn bewogenheid. Het gaat daarin dan ook niet om een oppervlakkig zien of aankijken. Het gaat daarin om een bewust gericht zijn op die bepaalde persoon. Dit alleen al is voor deze langdurige zieke een bijzondere ervaring. Er kwamen dagelijks mensen genoeg in Bethesda, maar er was geen mens die hem ooit echt had gezien. Met zag hem, maar men keek langs hem heen. En ook al waren er mensen die hem even hielpen, die deden het echter niet om hem, maar om hen zelf. De hulp van zieken had immers iets verdienstelijks. Mensen zagen dat als een goed werk waarmee zij de zaligheid konden verdienen. Christus echter is het om die man zelf te doen. Hij weet van die man af. Hij weet zelfs hoe lang die man daar ligt. Dat mogen we zien als een teken van Zijn alwetendheid.

De Heere Jezus vraagt aan de man, bij wie hij stilhoudt, of hij weer gezond wil worden. Door deze vraag wordt de hoop naar genezing opgewekt. Hoop, zo blijkt hier, die al lang de bodem is ingeslagen. Eigenlijk ziet het er alleen maar hopeloos uit. Deze man zal al lang niet meer op genezing hebben durven hopen. De man kan de vraag van de Zaligmaker slechts met een klacht beantwoorden. Er is helemaal niemand die hem helpt om in het water te komen als het in beroering komt. 'Ik heb geen mens.' Hij heeft verschillende keren geprobeerd als eerste in het water te komen, maar het is altijd nog mislukt. Anderen drongen altijd weer voor. Voor hij bij het water was, hield de beroering al weer op. De hoop op een wonder is daardoor al lang geleden gedooft. Die hoop wordt nu echter aangewakkerd door de aandacht van deze onbekende Man. Zou deze Man hem wellicht kunnen helpen en hem naar het water kunnen brengen als de engel komt? De man is nog maar amper uitgesproken of de Heere Jezus reageert erop. Hij beveelt hem: 'Sta op, neem uw beddeken op, en wandel.' Christus laat Zijn machtswoord klinken in een hopeloze situatie. Ja maar, dat bed, die matras kun je toch alleen maar opnemen als je gezond bent? Dat opnemen van het bed moet dan dus het bewijs van zijn genezing zijn. En hij is genezen. De man kan wat hij in geen achtendertig jaar kon. Hij staat op zijn voeten. Zijn verlamming is geweken. De kracht is teruggekomen in zijn voeten. Hij is in staat zijn matras op te nemen. De rollen worden omgekeerd. Had de matras die man jarenlang gedragen, nu draagt de man zijn matras. Wat een ontzettend groot wonder. Een wonder op de sabbat. Het lijkt wel of dat de uiteindelijke reden van Johannes is om het wonder te vertellen. Voor de Zaligmaker is de sabbat uitgerekend de dag om barmhartigheid te bewijzen. De Heere Jezus volgt als het om de sabbat gaat een andere zienswijze dan de Joden in Zijn dagen. Het is dan ook niet zo vreemd dat ze de nog maar net genezen man ter verantwoording roepen, want hij loopt met een last. Hij draagt iets wat op de sabbat absoluut niet gedragen mag worden. Dit is streng verboden. Over het feit dat de man genezen is, spreken ze niet. Het gaat hen er om dat de wet wordt nageleefd. En hun uitleg van de wet laat niet toe dat deze man dit doet. Zij zien het dragen van een matras als werk. Als de man reageert op de Joodse leiders wijst hij hen op de Man, Die hem gezond maakte. Dat die Man Jezus was, schijnt hij niet te weten. De genezen man gaat er helemaal van uit dat de Zaligmaker ook in deze kwestie Zijn macht zal kunnen laten tonen. Hij schroomt dan ook niet op Hem te wijzen en voor Hem uit te komen. De vraag van de Joden wie die Man dan wel was, is eigenlijk overbodig. Dat hebben ze natuurlijk al heel goed begrepen. De man kan hun dat echter niet vertellen.

De Heere Jezus had hem niet verteld Wie Hij was. Jezus Zelf is vanwege de menigte inmiddels vertrokken. Hij wil niet dat Hij omwille van een genezing buitensporige aandacht krijgt. Dan zou toch weer het wonder centraal komen te staan. Voor wondergeloof was de Zaligmaker uitermate beducht. Dat betekent niet dat de Heere Jezus deze man uit het oog verliest. Als de man naar de tempel is gegaan om God te danken voor zijn genezing, komt de Heere Jezus naar hem toe. Wat de Joden niet deden, doet Jezus wel. Hij spreekt hem aan op zijn genezing. Opvallend is de manier waarop de Heere Jezus dat doet. Hij zegt hem: 'Zie gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet iets ergers overkome.' Er wordt hier door de Heere Jezus een verband gelegd tussen de ziekte waaraan die man leed en zijn zonden. Zijn verhouding tegenover de Heere moet nu een positieve wending krijgen. De man moet zich tot God bekeren, anders zou hem wat ergers overkomen. We moeten hierbij denken aan het oordeel van God. Na de ontmoeting met Jezus zoekt de man de Joodse leiders op om hun te zeggen Wie hem genezen heeft. Hij wil zich op deze manier rechtvaardigen voor wat hij deed, maar ook hun veroordeling ontlopen.

TER OVERWEGING

Deze geschiedenis leent zich er uitermate voor om een aantal zaken uit te werken.

1 Hoeveel mensen zijn er in deze tijd niet net zo eenzaam als deze man die achtendertig jaar ziek is. Mensen thuis of in verpleegtehuizen die hun natje en hun droogje krijgen, maar die nooit echt aandacht krijgen. Andere mensen zien hen niet echt. Ze leven langs hen heen. Ze hebben niemand, die echt oog voor hen heeft. Het is goed om onze verantwoordelijkheid als christelijke gemeente te benadrukken. Wellicht kennen de kinderen iemand uit hun eigen leefwereld of van hun eigen leeftijd die niemand heeft. Moeten we niet net als de Heere Jezus zo iemand aandacht geven en liefde? Het is goed om hierbij uit te leggen dat die liefde vanuit onszelf ontbreekt. We hebben immers de neiging om God en onze naaste te haten. Dat betekent heel concreet dat we, om anderen lief te hebben zoals de Heere Jezus mensen liefhad, Zijn vernieuwende kracht nodig hebben. Daardoor alleen leren we God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf.

2 Vanuit deze geschiedenis kan het verband tussen ziekte en zonde aan de orde worden gesteld. Het is wel belangrijk dat we onze woorden zorgvuldig kiezen. Al te gemakkelijk wordt persoonlijk lijden verbonden met persoonlijke zonden. Ook al blijkt dat in de situatie van deze man zo te liggen, zo ligt dat niet altijd. (denk bijvoorbeeld aan Job). Wel moeten we heel nadrukkelijk zeggen dat door de zonden de dood, inclusief alle ziekten en kwalen, de scheping zijn binnengekomen.

Wij staan dus schuldig aan de nood en de ellende die er heerst. Vanuit onze persoonlijke zondenood hebben we een beroep te doen op de hulp en de bijstand van de Heere.

3 Zegeningen moeten tot bekering leiden. De Heere Jezus vestigt daar heel nadrukkelijk de aandacht op. Die man moet niet terugvallen in zijn oude gedrag. Dat zou hem wel eens op kunnen breken. Wie geen acht slaat op de barmhartigheid van God, komt om. Daarom hebben we ons, op alle zegeningen die we ontvangen, te bekeren tot de Heere. Waar bekering uitblijft, zullen de zegeningen tegen ons getuigen. Dan is God zo goed geweest, maar dan heeft die goedheid niet dichterbij de Heere gebracht. Dat is aangrijpend.

4 We mogen de gewilligheid van de Heere Jezus om deze man gezond te maken best accentueren. Die gewilligheid blijkt al uit het zien van die man. Deze wordt nog duidelijker uit Zijn vraag. Zo is de Heere Jezus ook gewillig om ons te genezen van onze zondekwaal. Daardoor worden wij deel van dit verhaal. Wij zijn geraakt door de zonde. Wij missen wat nodig is om oprecht te leven voor Gods aangezicht. De Heere Jezus wil ons er van overtuigen dat Hij ons gezond wil maken en reinigen van het kwaad. Dat maakt van deze genezing een beeld, een voorbeeld van Zijn genadewerk. Elk wonder, ook dit genezingswonder, is een teken. Het betekent dat Christus gewillig is mensen te behouden.

5 De man die werd genezen, ging naar de tempel om God te danken. Dankbaarheid is een schaars goed. Hoe vaak vergeten wij het niet om God te danken voor alle zegeningen die we uit Zijn hand ontvangen. Laten we onze zegeningen tellen en niet vergeten. Laten ze ons brengen bij de Heere.

6 Er zou iets gezegd kunnen worden over de houding van de Joden. Natuurlijk hebben de Joodse leiders als taak toezicht te houden op de leefwijze van het volk. Ze maken echter de fout de naleving van hun wetten belangrijker te vinden dan de man en zijn persoonlijke situatie. Zij geven er dus blijk van, in tegenstelling tot de Zaligmaker, de man niet te zien. Ze hebben daarbij ook niet door dat God de wetten heeft ingesteld omwille van het welzijn van een mens. In Markus 2: 27 lezen we dat de sabbat is gemaakt om de mens en niet de mens om de sabbat. Aangrijpend is het feit dat de Joden de Heere Jezus, Die de wet weer terugbrengt binnen de juiste kaders, daarvoor aanklagen. De wet is door hun wettisch handelen zo ontwricht dat De gene, Die de wet vervult, wordt gezocht om te worden gedood.

GELOOFSLEER

Heidelbergse Catechismus, zondag 34- 44. Bij de behandeling van de wet laat de Catechismus zien dat het gebod van God liefde en barmhartigheid vraagt ten opzichte van de mensen om ons heen.

